

UR PRESS- DEBATTEN

Befolkningsökningen

150-årsminnet av Charles Darwins födelse och hugfästandet av hans stora skrift om arternas uppkomst för 100 år sedan har gett anledning till ett stigande intresse i dagspressen.

I *Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning* återfinnes en artikel, ur vilken klippes:

Den explosiva ökningen av antalet människor beror framför allt på hygienens snabba frammarsch. Barn dödligheten reduceras snabbt samtidigt som människans genomsnittliga livslängd stiger. Vetenskapen har emellertid även skänkt oss möjlighet att avsevärt öka produktionen av livsmedel och kläder. Tekniken tillåter oss skapa nya, många gånger ytterst värdefulla råvaror. Den förser oss också med hittills obrukade energikällor av enorm betydelse.

Tills vidare borde man därför inte oroas av befolkningsökningen, även om man komme att få vidkännas rätt stora och stigande besvär vad tiden lider. Redan nu kan vi t. o. m. i vårt land lägga märke till hur trängseln vid badstränderna ökar, hur allt längre bort från arbetsplatsen vi tvingas skaffa oss bostad, vilken växande börda det blir för oss att bygga alla skolor som behövs, alla sjukhus, alla nödvändiga landsvägar och hur svårt det har blivit att lösa de problem som folkanhopningen i våra städer för med sig. Helt nyligen konstaterades också att vi i vårt land snart kommer att ha en armé av en miljon gubbar och gummor, som bör försörjas av dem som är i den arbetsföra åldern.

På många håll och då icke minst i Förenta Staterna, där man ju alltför ännu tror sig bo i "landet med de obegränsade möjligheterna" hyser man ännu övertygelsen att befolkningsens oavbrutna och snabba ökning är den bästa garantin för fortsatt högkonjunktur och ytterligare ökning av levnadsstandarden. Man kan hålla med om att sysselsättningen sannolikt kommer att kunna förbli mycket hög under de närmaste decennierna, då ju så stora investeringar är av nöden. Däremot är det allt annat än säkert, att även levnadsstandarden kommer att kunna höjas. Investeringarna och försörjningen av våra gamla kommer att ställa så stora krav på oss, att standardökningen helt beror på våra möjligheter att avsevärt öka produktionen per arbetstimme. Men även detta förutsätter ett omfattande sparande, eljest kan vi inte skaffa oss de synnerligen dyrbara maskiner som tillverkningens automatisering numera kräver. Det ryska exemplet vittnar om vad det kostar ett folk att forcera fram en modern och effektiv produktionsapparat.

Tidningen påpekar att Japan lyckats stabilisera sitt befolkningstal men frågar sig hur Kina med sina 600 miljoner skall kunna förmås till frivillig barnbegränsning.

Det vore oneligen den värsta bankrutt för människan om hon inte med sitt förnuft och sin strävan att skapa kultur lyckades lösa befolkningsproblemen på ett människovärdigt sätt.

Spritmissbruk och ungdomsbrottslighet

Det första, nyss utkomna betänkandet av kommittén mot ungdomsbrottsligheten, har starkt understrukit spritens roll i brottslighetsutvecklingen. Eftersom spriten haft en så avgörande inverkan på kriminaliteten bör alla åtgärder som kan tänkas minska missbruket först och främst tillgripas.

I en ledarartikel skriver *Svenska Dagbladet*:

Att spritmissbruket har en mycket stor andel i skulden till laglöshetens utbredning kan inte betvivlas. Uppgiften att söka dämpa spritkonsumtionen i de yngre åldersgrupperna får därför anses vara ett viktigt led i den samhälleliga brottsprofilaxen.

En verkligt bekymmersam utveckling noteras emellertid beträffande ungdomarna i de mellersta tonåren (15—17 år). Stegningen är där 123 procent. Även om detta faktum inte ter sig fullt så skrämmande uttryckt i absoluta tal — fyllerifallen i denna grupp är inte tillnärmelsevis så många som i de närmaste högre åldrarna — så är själva tendensen allvarlig nog. Det är också framför allt i detta åldersskikt som kriminaliteten har företett en explosionsartad tillväxt under senare år.

Vad kan man då göra för att åstadkomma bättre förhållanden? En av de mest angelägna uppgifterna är att på ett ändamålsenligt sätt ta hand om ungdomar, som har råkat så illa ut att de företer alkoholskador. Det är ingen stor kategori, men den kräver, effektiva samhälleliga resurser. Ingridandet måste ske snabbt och vård beredas i former som förutsätter en avsevärd personell insats. En svårighet består i att barnavårdsnämndens och nykterhetsnämndens verksamhetsområden i vissa fall är flytande.

Från 1946 har ungdomsvårdsskolorna fått ett extra bekymmer till följd av att klientelet i växande omfattning har alkoholbesvär. Efter hand har ett behov framträtt att tillskapa särskilda vårdavdelningar inom ungdomsvårdsskolornas ram för alkoholiserade unga lagöverträdare. I år har en sådan specialavdelning inrättats vid Långanäs. Sannolikt måste man räkna med en utbyggnad av denna vårdform inom de närmaste åren.

De allmänna förebyggande åtgärderna är nödvändiga. De behövs så att inte ungdomen, som i nyktert tillstånd har nog av "omdöme och inre halt för att avhålla sig från kriminalitet suges in i den onda virveln". Ökningen av arbetsinkomsterna har gjort att ungdomen har alltför gott om pengar — det personliga sparatet bör stimuleras på alla möjliga sätt. Även andra vägar skiseras.

Skolan kan, såsom kommittén framhåller, göra en stor nykterhetsfrämjande insats. Mycket beror därvid på de enskilda lärarnas intresse för saken, men det är också väsentligt att nykterhetsundervisningen tillförs aktuellt stoff och kan bedrivas på ett omväxlande och lärorikt sätt. Skolorna behöver t. ex. bildband, ljudband och broschyrer. Värdefull service ställs redan nu till förfogande av Centralförbundet för nykterhetsundervisning, men en ytterligare förstärkning av denna viktiga tillförsel synes i dagens läge påkallad.

För framtiden skall som bekant ett permanent organ. Statens ungdomsråd, syssla med ungdomsfrågorna med huvuduppgift att motverka kriminaliteten bland de unga. Att rådet därvid måste ägna stor uppmärksamhet åt alkoholfrågor säger sig självt. Framför allt vore det värdefullt om man kunde åstadkomma en ökad samordning av de krafter som verkar för bättre laglydnad och de som verkar för bättre folknykterhet. I långa stycken är det här de facto fråga om en gemensam målsättning.

Aldringsvården

De sjuka åldringarnas problem har varit ganska livligt debatterat under årets sista månad i olika tidningar. Det ser ut som om de ansvariga i städer och landsting på allvar skulle börja intressera sig för såväl kvalitetsfrågor som kvantitetsproblem i samband med omhändertagandet av de allt större åldringsgrupperna. Ett sådant förutseende bör vara självklart, något som dock helt förbisågs av myndigheterna, då det gällde att planera för de stora barngruppernas skolgång. *Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning* gör ett överslag av befolkningssituationen och framhåller:

Man är i stort sett ense om att upprustningen av sjukvården inte kommer att räcka till för att sjukhusen under överskådlig tid skall kunna ta hand om alla vårdbehövande åldringar. I betydande utsträckning måste ålderdomshemmen i strid med den moderna åldringsvårdens principer ta emot sjuka, som inte är i akut behov av sjukhusvård. En hård verklighet hindrar ålderdomshemmen från att utvecklas till hem för relativt friska men ändå ålderssvaga personer. Det är därför realistiskt att kommunerna inriktar sig på att förse hemmen med särskilda sjukavdelningar. Även om vård-

situationen efter hand förbättras, kommer hemmen ändå att få ta hand om lindrigare sjukdomsfall bland sitt klientel.

Man befinner sig i en egendomligt världsfremmande atmosfär, då man sysslar med önskemål och planer ifråga om åldringsvården. Man delar upp åldringar i friska och sjuka, som om en sådan gräns vore lika uppenbar som en betongvägg. Man klyver skyldigheten att omhändertaga åldringarna mellan kommuner och landsting och mellan social- och sjukvårdsrotlar som om man hade med väl definierbara och distinkta differentieringar att göra. Även en del läkare tycks vara i det blå när det gäller åldringssjukvården. Det är lätt att kräva en total nyorganisation av densamma men orimligt att bortse ifrån de institutioner för kroniker och långtidsfall som vi redan har. GHT fortsätter:

Men det är tveksamt om samarbetet någonsin kommer att löpa friktionsfritt med den ofullgångna organisation som nu existerar. Man kan inte utan vidare acceptera propäerna från läkarhåll att de sjukvårdande myndigheterna borde bli huvudmän för den slutna åldringsvården. Man får ändå inte uppges målsättningen att ålderdomshemmen så småningom skall bli ett slags inackorderingshem för relativt friska pensionärer. Men ett uppslag att indela landet i geriatrika enheter, inom vilka ett organiserat samarbete mellan ålderdomshem och sjukvårdande myndigheter etablerades vore värt att pröva.

Ingen kan dock bestrida att det offentliga här ställes inför ojämförligt större svårigheter än när det gäller att bedriva en penningfördelande socialpolitik. Den enklare delen av det sociala reformarbetet är avslutat. Nu återstår det att komma till rätta med den svåra människovården. I det fallet räcker det inte med att votera högre anslag.

SOCIALMEDICINSK TIDSKRIFT

Redaktion och expedition: Villagatan 5, Stockholm Ö

Tel. 23 00 50 (växel). Postgiro 1179

Annonssavd.: Birger Jarlgatan 117 A, Stockholm Va. Telefon 34 49 40

Redaktör och ansvarig utgivare: Dr Erik Husmark.

Redaktionssekreterare: Professor Ragnar Ber-fenstam.

Annonsschef: Redaktör G. Suneson.

Återgivande helt eller delvis av originalartiklar ur SMT utan angivande av källan förbjödes.

ANNONSPRISER:

Omslagets andra och fjärde sida Kr. 350:—
Helsida „ 300:—

Halvsida Kr. 175:—
Kvartsida „ 90:—
mm-pris 90 öre pr enkel spalt

Spalthöjd 210 mm
Spaltbredd 70 mm
Sidans bredd 150 mm
(2 spalter)